

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 17

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POSTNI CEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, ponedeljek 22. januarja 1940

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Finski letalski napad na Kronštad

Razen tega so finska letala bombardirala včeraj tudi Baltiski in neko drugo sovjetsko bazo — Novi sovjetski letalski napadi na finska mesta — Na kopnem samo lokalni spopadi

LONDON, 22. jan. Reuter. Po poročilih iz Stocholma in Kodanja ter tudi po poročilu dopisnika Reuterja iz Helsinkov so včeraj finska letala napadla sovjetska letalska oporišča. Dvajset bombnikov je napadlo sovjetsko luko Kronštad, ki leži pred vhomom v Leningrad. Finski letalci so napadli tudi sovjetsko oporišče Baltiski v Estoniji ter še neko drugo oporišče, ki leži južno od estonskega glavne mesta Tallina. Včeraj so številni sovjetski avioni napadli finska mesta ter prizadeli veliko materialno škodo. Bilo je tudi veliko mrtvih in ranjenih. Finci poročajo, da so zbili 11 sovjetskih bombnikov. Na kopnem so odbili 2 sovjetska napada na Mannerheimovo črto, prvega s topništvom, drugega pa s protinapadom. Severnovzhodno od Ladoškega jezera so zavzeli več položajev, ki ležijo izven glavne obrambne črte sovjetske vojske. Na fronti pri Salli so sovjeti obstreljevali s topništvom finske položaje.

SOVJETSKA POROČILA

MOSKVA, 22. jan. Tass. Leningrajsko vojno poročilo pravi, da se v nedeljo na finskem bojišču ni zgodilo ničesar važnega.

MOSKVA, 22. jan. Reuter. Smočinje vojno poročilo javlja, da so sovjetski letalci bombardirali več finskih mest in sestrelili 15 finskih letal.

SOVJETSKI LETALSKI NAPADI

HELSINKI, 22. januarja. Havas. Sovjetski avioni so bombardirali včeraj več finskih mest. Povzročili so požare, ki še

trajajo. Okoli 400 letal je bombardiralo zlasti mesta na jugu in jugozahodu Finske, Marijehan, Kotko in Kuvolo. Dalje so bila bombardirana mesta Björleport, Aumo, Vilmastrand, Ivalo in neka velika bolnišnica Rdečega križa. Sovjetski letalci so se branili, tudi ko so bili prisiljeni pristati. Pri Turkuju so napadli trije piloti s strojnico Fince, ki so jih hoteli ujeti. Pri tem sta bila 2 ubita, tretji pa je le zašel v ujetništvo. Podoben primer se je zgodil na ozemlju med Helsiaki in Turkujem. Sovjetski letalci uporab-

ljajo vedno bolj bombe, težke 500 kg. Te so zmetali posebno na letališče pri Hanku in ga popolnoma uničili. Ujeti piloti so izjavili, da so njihove baze v Estoniji.

BOJI NA KOPNEM

HELSINKI, 22. januarja. Havas. Včeraj popoldne je 20 sovjetskih letal bombardiralo Oulu. Železniški promet je bil za več časa ustavljen. Kljub ostremu mrazu so sovjetske čete izvršile včeraj tri napade v okolici Taipale in Karelijski ožini. Finci, ki so prešli v protinapad, so sovjetske čete vrgli nazaj in jim zadali težke izgube. Severno do Ladoškega jezera se je bila srdita bitka. Fincem se je tam posrečilo popraviti svoj položaj, ker so zavzeli več važnih sovjetskih postojank. Pričakuje se, da sovjetske čete do pomladi na tem odseku ne bodo več poizkusile večjih akcij.

SOVJETOM PRIMANJKUJE BENICINA

HELSINKI, 22. januarja. Havas. Neki sovjetski letalec, ki so ga Finci ujeli, je

priznal, da ovira sovjetske akcije znatno pomanjkanje bencina. Poleg Turkuja so sovjetski letalci bombardirali včeraj tudi Oulu. Telefonske zveze so močno pokvarjene, človeških žrtev pa ni.

ZAHVALA ŠVEDSKIM PILOTOM

HELSINKI, 22. jan. Havas. Finski generalni štab je izrazil zahvalo švedskim letalskim prostovoljcem, ki sodelujejo s finskimi. Švedski letalci so izvršili več bombardiranj sovjetskih kolon in so v 8 dneh uničili 6 sovjetskih letal. Padel je doslej le en švedski pilot.

LEGIJA TUJCEV

HELSINKI, 22. januarja. Havas. Legija tujcev, ki je bila ustanovljena v Helsinkih, je pripravljena, da odide na fronto. Za enkrat sestavlja le en sam bataljon a sestavljena bosta še dva. Med legionarji so Letonci, Litvinci, Estonci, Italijani, Madžari, Romuni, Francozi in Angleži. Včeraj je prispelo iz Estonije 30 novih prostovoljcev, ki so prešli Finski zaliv pri 40 stop. pod ničlo.

Črn dan za angleško in nevtrarno mornarico

Skupna tonaža včeraj potopljenih in poškodovanih angleških in nevtrarnih ladij znaša okoli 35.000 ton. Medtem so pa Francozi potopili tudi dve nemški podmornici

AMSTERDAM, 22. jan. Nedcorr. Včerajšnji dan je bil črn dan angleške mornarice. Izgubila je 17.893 ton, nevtralci pa 6575 ton. Anglija je izgubila ladje »Tan-ker«, »Caroni River«, »Steamers«, »Protesilaus« in »Ferryhill«. Švedi so izgubili »Flandrijo«, »Danci« »Hecklo« in »Teklo«, a Norvežani »Nofosa«. Britski parnik »Landoff Castle« se je zelel v neki drugi parnik ter bil odveden v neko južnoangleško pristanišče. Ta parnik ima 10.799 ton. Skupna tonaža včeraj poškodovanih in potopljenih parnikov znaša preko 35.000 ton. Poleg tega je bil potopljen tudi rušilec »Grenville«.

PARIZ, 22. jan. Havas. Francoske čolne ladje so v soboto in včeraj potopile dve nemški podmornici.

LONDON, 22. jan. Reuter. Angleški parnik »Protesilaus« z nosilnostjo 9577 ton je naletel ob zahodni obali na mino.

Posadka 60 mož je bila izkrcana, 13 od njih, po večini Kitajcev, je ranjenih.

LONDON, 22. jan. Reuter. Blizu vzhodne obale je bil podminiran 1086 tonski parnik »Ferryhill«, ki se je v nekaj minutah potopil. Eksplozija se je čula do angleške obale. Posadka 12 članov je utonila, izkrcala sta se le dva moža.

KJEVENHAVEN, 22. jan. DNB. Pred škotsko obalo se je potopil parnik »Tekla«. Imel je nosilnost 1469 ton in je pripadal parobrodni družbi »Torm« v Kjevenhavnu. Neki nemški parnik je rešil 9 ljudi, ostali so izgubili v valovih.

LONDON, 22. jan. Reuter. Estonski parnik »Nautic« se je v soboto potopil blizu Shetlandskih otokov. Posadko je vzela neka neznana ladja na krov.

LONDON, 22. jan. Havas. Brodolomec ladje »Nautic« je sprejel na krov neznani parnik. »Nautic« je imel 2500 ton in je bil

registričan v Tallinu. Zgrajen je bil v Torontu.

LONDON, 22. jan. Reuter. Posadka norveškega parnika »Nofosa«, ki je danes dospela v neko pristanišče severne Anglije, je izjavila, da je parnik napadla nemška podmornica blizu St. Hilde. Kmalu se je s podmornice čula močna eksplozija dvignil se je nad njo gost dim, zato sodijo, da se je potopila.

OSLO, 22. jan. Havas. Norveški parnik »Hagesund« je rešil mornarje švedskega parnika »Fuxen«, ki se je potopil na Severnem morju. Kapitan norveškega parnika je izjavil po radiu, da mu ni znana točka, kjer se je dogodila katastrofa švedskega parnika.

TOULON, 22. jan. Havas. Kakih 160 kilometrov pred Toulonom je začel goriti italijanski parnik »Orazio«. Dve francoski vojni ladji sta rešili čez 600 potnikov.

položaj samo bolj jasen.

BRUSELJ, 22. jan. »Nation Belge« komentira Churchillov govor in pravi: »Belgiji ni nikoli potreben tuj glas, pa naj bo še tako prijateljski in dobronameran, da bi jo opozoril na njene dolžnosti. Ne, gospod Churchill, Belgija se ne vda strahu, Belgija ne lovi krokodilov, pripravljena je braniti svoje ozemlje od vsake invazije.«

RIM, 22. jan. Reuter. Svojemu razprav-

LORD HALIFAX

angleški zunanji minister, ki je te dni vzbudil novo pozornost s svojim govorom

ljanju o Churchillovem govoru je dal list »Popolo di Roma« naslov: Prvi lord admiralitete si prizadeva, terorizirati nevtralce, da bi jih pridobil za britansko in francosko stran. »Regime fascista« tudi komentira govor pod naslovom: »Churchill odkrito apelira na nevtralce, obetajoč jim raj na zemlji.« V italijanskih političnih krogih smatrajo, da izzveneva Churchillov govor kot opravičilo zaradi obtožbe v italijanskem tisku, da si Velika Britanija in Francija prizadevata razširiti vojno na vso Evropo.

Italija priznala Vančingvejevo vlado

SANGHAJ, 22. jan. Stefani. Po uradnem obvestilu je italijanski zunanji minister Ciano poslal Vančingveju, predstavniku bodoče kitajske vlade, sestavljene v sporazumu z Japonci, naslednjo brzojavko: »Po vesteh, ki prihajajo iz Japona, boste sestavili novo kitajsko vlado. Siguren sem, da bo miroljubna Kitajska pod vašim visokim vodstvom v zvezi z Japonsko dosegla novo blagostanje in napredek. Spominjajoč se iskrenih prijateljskih odnosov, mi je posebno na tem, da vam izrazim svoje najtoplejše

čestitke in da vas prepričam, da je fašistična Italija pripravljena nuditi vam pri narodni obnovi v duhu prijateljstva vso pomoč.« Vangčingvej se je zahvalil Ciano, dostavljajoč da bi nadaljevanje japonsko-kitajske vojne prineslo obema na rodoma le obubožanje.

SANGHAJ, 22. jan. DNB. Konferenca v Čingtau, kjer se bo sestavila nova vlada ortodoksne Kuomintanga, bo 23. t. m. Člani nove vlade so z letalom že dospeli v Čingtau.

Odmevi govorov angleških ministrov

LONDON, 22. jan. Exchange Telegraph. Govora zunanjega ministra Halifaxa na zborovanju v Leedsu v soboto, v katerem je govoril o trdni veri zaveznikov v zmago ter nastopil tudi ostro proti Sovjetski zvezi, kakor tudi govor mornariškega ministra Churchilla s podobno vsebino, se tolmači kot dejstvo, da se je Anglija dokončno odločila za prelom s sovjeti. To

pomeni, da je docela spremenila svoje še nedavno stališče, po katerem se je izogibala vsemu, kar bi bilo moglo odnosa med Londonom in Moskvo poslabšati. Če da si Anglija ni želela tesnejše sovjetske zveze z Nemčijo, sedaj bi pa bila, kakor se zatrijuje, celo zadovoljna, ako bi se Sovjetska zveza popolnoma in tudi vojaško pridružila Nemčiji. S tem bi postal

Hitler in Nemčija sta isto

LONDON, 22. jan. Havas. Francoski vojni poročevalci, ki so obiskali Anglijo na povabilo angleške vlade, ko bili sinoči na večerji, ki jo je priredil minister za informacije v Grand hotelu v Westendu. Večerje so se udeležili tudi razni francoski in angleški imenitniki. Kot domačin je goste pozdravil tajnik v informativnem ministrstvu sir Eduard Craig z zdravico v francoskem jeziku, v kateri je krepko poudaril angleško-francosko solidarnost. Med drugim je dejal: V drugič stojita Anglija in Francija v boju proti Nemčiji. Pravim: proti Nemčiji, ker je Hitler in

Nemčija isto kakor so bili Friedrich, Bismarck in Wilhelm. Nemčija stoji za Hitlerjem. S tem je treba končati ker bi se sicer to, kar je danes, čez 20 let zopet moglo ponoviti, to pa bi bila smrt Evrope. Glede na vojne cilje je Craig dejal: »Mir bo izdelan tako, kakor bodo to želeli oni, ki so ga s svojo krvjo dobili. Velika naloga je v tem, da se mir ne izgubi. Francija in Velika Britanija se moreta v tem pogledu sporazumeti, da dobita zmago in da za vedno ohranita njene sadove. Ostanimo zavezniki za vedno!«

Maribor, 22. jan.

Prekmurje izumira; je ona slovenska pokrajina, kjer sta si življenje in smrt najbliže, kjer življenjska sila pojema in se smrtna vedno nevarneje dviga.

Statistika rojstev za posamezne slovenske okraje nam to najjasneje pojasnjuje. Tako je imel okraj Murska Sobota l. 1921. na 1000 preb. 27,3 živorojenih. To število je bilo največje v l. 1923., ko je bilo 28,1. tako, da je imelo l. 1932. 24,2 in je nato do l. 1938. padec vedno večji, tako da je bilo tega leta le 16,4 rojstev. Za lendavski okraj so številke šele iz l. 1924. (ko se je samostojno organiziral) in kažejo visoko številko 31,5 ter se po manjših padcih l. 1932. spustijo na 30,7, ko se začne stalen padec, ki privede l. 1938. do 19,7 rojstev. Vendar tkzv. naravni prirastek ni toliko padel, ker so se nekoliko znižali tudi smrtni slučaji, dasi ne tako, kot so padala rojstva. V soboškem okraju je bila umrljivost l. 1921. 19,8 ter je dosegla največje število v l. 1927., ko je znašala 20,9, ter je zato po nekaterih njenih padala do l. 1938. ko znaša 15,2. V lendavskem okraju je bilo l. 1924. 16,9 smrti ter se do l. 1931. v glavnem dvigalo ter takrat doseglo 20,8, ter se zopet spustilo na doslej najnižje štev. l. 1938. 14,6. — Naravni prirastek v soboškem okraju je znašal torej l. 1921. 7,5; l. 1938. je padel že na 1,2! Razlika med rojstvi in smrtnimi slučaji v lendavskem okraju pa je bila l. 1924. 14,6, l. 1938. pa komaj 5,1.

Te številke že same na sebi dovolj govorijo. Še huji je problem, če ga primerjamo z rezultati v ostali Sloveniji ali z onimi v državi. Dr. Ivo Pirc pravi, da je gospodarska stiska v neposredni zvezi tako z zmanjšanjem rojstev, kot z zastojev v padanju umrljivosti. »Ker teh pojavov v drugih delih države ne vidimo v taki meri, lahko sklepamo, da je bila gospodarska stiska v Sloveniji glede na življenjski standard najhujša in da je imela nepričakovane in nedogledne zle posledice.« — Splošni slovenski naravni prirastek je bil n. pr. l. 1924. 12,4, v podeželskih okrajih 13,5, v soboškem okraju 10,9, v lendavskem pa 14,6, torej zadnji precej nad povprečjem. V 14 letih je v Sloveniji padel na 7,56, samo v podeželju na 7,9, v soboškem okraju pa na 1,2 in v lendavskem na 5,1. Padec naravnega prirastka v Prekmurju je torej neprimerno večji, kot je istočasni padec v Sloveniji ali slov. podeželju. V Sloveniji je naravni prirastek še vedno odvisen predvsem od rodnosti — in manjšo rodnost, kot soboški srez ima le Celje okolica, ki pa ima manjšo umrljivost, tako da je naravni prirastek še vedno 2,5 in je pri tem med bolj industrijskimi okraji, dočim je soboški med vsemi slovenskimi okraji najbolj poljedelski.

Če vprašamo torej tudi za Prekmurje: »Zakaj je revež žalosten in preklinja rodovitnost svoje žene?« (Multatuli) — nam ne bo težko ugotoviti, da je imela tudi tu gospodarska in socialna stiska največ vpliva. Res je sicer, da je posebno med bogatejšimi evangeličani že dolgo v navadi omejevanje rojstev — toda to samo ne bi tako nesorazmerno povečalo padec naravnega prirastka z ostalo Slovenijo. Stiska je izpodkopavala življenjsko silo tudi katoliškemu ljudstvu, ki tvori veliko večino in je bilo prej zelo rodovito. — Nerešena življenjska vprašanja prekm. ljudstva so tudi strogo religiozno vzgojenim plastem vsilila kot resnično sredstvo belo kugo. Gospodarska kriza je ta pojav tudi v Prekmurju močno stopnjevala. L. 1932., je znašala rodnost v lendavskem okraju še 30,7 (Slovenija 27,1) in v soboškem 24,2 ter je torej padla do l. 1938 v prvem za 11, v drugem okraju za 8,2 (v Sloveniji za 5,43, v podeželju 5,6). V tej dobi začne delovati tudi v večjem obsegu, kot zasilni pripomoček socialni tiski, izseljevanje v Nemčijo in Francijo. To je moralo z razbitjem družin — en soproga doma, drugi v tujini ali oba na različnih krajih v tujini — omejevali tudi rodovitnost onih družin, ki bi se sicer ravnale po konfesionalnih navodilih zoper belo kugo. Pristradan zaslužek ob težkem in slabo zaščitenem garanju pa je imel še eno posledico — boleznj in večjo umrljivost, ki pa se bo pokazala gotovo šele v bodoče v večji meri. »Zaradi naporenega dela, nezdravega stanovanja in nezadostne ter slabe hrane si je trajno bolezen nakopalo od 18—35% delavcev (Kerec, šef horze). Prekmurje je danes pokrajina,

Za varnost in neodvisnost Balkana

Sestanek v Vršču — Turčija proti vsakemu vmešavanju tujih sil na Balkanu — Nasveti francoskega tiska

BEograd, 22. januarja. AA. V soboto sta se šla v Vršču romunski zunanji minister Gafencu in naš zunanji minister Cincar-Marković ter razpravljala o vprašanjih, ki so v zvezi s konferenco zunanjih ministrov Balkanske zveze, ki bo 2. februarja v Beogradu.

ANKARA, 22. januarja. Anatolska agencija poroča: Turški tisk razpravlja obširno o sestankih in konferencah v zvezi s politiko Balkana in pravi, da bi pomenil kateri koli zunanji pritisk ali napad na katero koli balkansko državo tudi napad na Turčijo. Zavest skupnosti preveva vse balkanske države, ki so tr-

dno odločene ohraniti svojo popolno neodvisnost in so proti vsakemu tujemu vmešavanju v ta del Evrope, pa naj bi se poizkušalo s katere koli strani.

PARIZ, 22. januarja. Agex. Francoski tisk posveča znatno pozornost dogodkom na Balkanu in posebno še bližajoči se konferenci Balkanske zveze v Beogradu ter poziva balkanske države, naj se tesno združijo ter opuste vse medsebojne spore. Ako bodo vodile tako politiko, se jim ni treba bati, da bi imel kdo tretji na Balkanu kak uspeh, ki bi bil njim v škodo.

Vesti, ki še niso preverjene

LONDON, 22. januarja. Exchange Tel. Kljub demantjem z nemške strani vztrajajo angleški in francoski listi pri vesteh, da so nemške čete vkorakale v južnovzhodno Galicijo, katero je prepustila baje Sovjetska zveza Nemčiji, da si tako prilastijo tankajšnje petrolejske vrelce in direktno železniško zvezo z Romunijo. V zameno naj bi Nemčijo podpirala Sovjetska zveza proti Finski in ostali Skandinaviji. Iz komentarjev, ki jih objavljajo listi, je mogoče razbrati, da se je ta spre-

membra izvršila tudi v sporazumu z Italijo. S tem se Sovjetska zveza umakne z madžarske meje na Karpatih in opusti svoje načrte proti Balkanu. Na tej podlagi odpade vse nasprotstvo, ki je zadnje čase nastalo med Rimom in Moskvo ter posredno tudi med Rimom in Berlinom. Ustvarjena bi bila nova baza za delitev interesnih področij na jugovzhodu med Nemčijo in Italijo. Vseh teh vesti pa doslej še ni bilo mogoče preveriti in jih je treba zato sprejeti z rezervo.

Sovjeti priznali češki protektorat

LONDON, 22. januarja. »New Statesman and Nation« obrača pozornost na dogodke, ki jih je dnevni tisk prezrl, prvič, da je Sovjetska zveza imenovala svojega poslanika v Bratislavi in Slovaška v Moskvi, in drugič obvestilo, ki ga je prejel češkoslovaški poslanik v Moskvi s strani sovjetske vlade, da je njegova misija v Sovjetski zvezi končana. Oboje skupaj pomeni, da je Sovjetska zveza priznala nemški protektorat nad

Češko ter tako imenovano avtonomno Slovaško. List pravi, da je zelo zanimivo, da je še lani meseca maja tedanji sovjetski zunanji komisar Litvinov izročil nemškemu veleposlaniku noto, v kateri je sovjetska vlada izjavljala, da po mednarodnem pravu ne more pod nobenim pogojem priznati češkega protektorata in Slovaškega. To dokazuje, pravi list ob koncu, kako so se časi spremenili.

Sovjetske volitve v zasedenem ozemlju

MOSKVA, 22. jan. DNB. Predsedstvo vrhovnega sveta je odločilo, da bodo 24. marca volitve poslancev za vrhovni svet v okrožjih Volinije, Drohobica, Lwowa, Rovna, Stanislavova, Tarnopola ter v oblasteh Baranovici, Brest, Vilajka, Bialistok in Pinsk. Istega dne bodo volitve v vrhovni svet v sovjetskih republikah Ukrajini in Beli Rusiji.

ZNATNI USPEHI KITAJSKE VOJSKE

CUNGKING, 22. januarja. Reuter. Kitajsko vojno poročilo pravi, da so se bile koncem preteklega tedna ostre bitke severnovzhodno in severozahodno od Kantona. Kitajski vojski se je pri tem posrečilo zavzeti položaje, ki so oddaljeni samo 12 km od Kantona. Prav tako je kitajska vojska zavzela vse strateško važne položaje severnovzhodno od Naninga. S severnih in južnih bojišč v pokrajini Hupej poročajo prav tako o uspehih kitajske vojske. S sodelovanjem redne in prostovoljske kitajske vojske je bilo zavzeto mesto Tungcien in je pri tem bilo ubitih okoli 400 japonskih vojakov. V južnem Hopeju so Kitajci znova zavzeli mesti Teho in Jangto.

VOLITVE V BOLGARIJI

SOFIJA, 22. jan. BTA. V oblasti Plovdiva in Vrate so izvolili 41 poslancev. Volitve so potekle v redu in miru. Vladnih pristašev je med poslanci 38. Prihodnje nedeljo bodo volitve v oblasti Sofije in Stare Zagore.

VREMENSKE NEZGODE V TURČIJI

CARIGRAD, 22. jan. Stefani. Potresi v Anatoliji se nadaljujejo. Zaradi močnih nalivov so narasle reke in prestopile bregove. Velike povodnji pustošijo tudi po Traciji, kjer se je voda razlila po zasejanih poljih,

kjer razsaja tuberkuloza v največji meri. Prekmurje je vse provizorično rešitve drago plačevalo. Bela kuga, ki se je s toliko silo zajedla v življenjske korenine njegovih množic, ni le posledica verske mlačnosti, moralne pokvarjenosti ali želje po udobnem življenju — temveč nuj-

Domači zapiski

Knez Pavle o pomenu letalstva

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je napisal v letopisu jugoslovanskega Aerokluba naslednje sporočilo narodu: »Z vedno krepkejšim razvojem zrakoplovstva se stvarjajo novi pogoji dela in življenja. Letalstvo predstavlja danes izredno sredstvo tako v organizaciji državne obrambe kakor na polju gospodarske delavnosti in kulturnega napredka naroda.«

Volitve in preureditev države

»Večkrat smo že pisali proti predlogu, naj bi bile volitve prva pot k politični normalizaciji v državi. Volitve naj ne pridejo pred političnimi zakoni. Drugi razlog je, da delo, začeto 26. avgusta, še ni dovršeno. Če se je našla soglasnost za dovršitev prvega dela, je treba najti načina tudi za drugi del. Mnenje »Obzora«, da se v interesu demokratskega razvoja najprej izvedejo volitve, je premalo prepričevalno in nima zveze z načelom enakopravnosti, ker je znano, da se pri organiziranju hrvatske edinice ni prej konzultiralo srbske javnosti. Danes so mednarodne prilike težje kakor so bile 26. avgusta. Zdaj gre le za začasno ureditev države, ki bo trajala samo, dokler ne bodo prilike dopustile sestavo ustavotvorne skupščine, ki bo vsa vprašanja ureditve države razpravljala po rednem in temeljitim postopku na osnovi konzultacije naroda,« piše »Napred«.

Kdo povzroča komplikacije?

»V volivni kampanji je treba pripraviti volivno situacijo na temelju velikih formacij ter urediti vse tako, da bo lahko dan jasen odgovor, da ali ne. Namesto tega se zdaj sile cepijo in komplicirajo. Do tega pojava so dovedli propadli tipi, hoteč nov položaj izkoristiti zase. Do sporazuma so ti dvigali gonjo proti HSS in SDS, branili so krono in državo pred dr. Mačkom, pa Davidovičem in Stanojevičem. Zdaj terjajo zase priboliške, zahtevajo od vlade policijsko pomoč, da bi na terenu spet mogli metati ljudem pesek v oči s hujškanjem proti sporazumu.« (»Nova Riječ«).

UO in principi demokracije

Na zboru demokratskih disidentov v Beogradu je dr. Smiljanić dejal, da je Udruženja opozicija s svojim ponašanjem izneverila nade in principe prave demokracije. Dr. Ribar je ostro kritiziral srbske politike, ki so proti sporazumu.

„Vprašanje srbstva ni važno“

»Vprašanje srbstva ni važno, kajti dokler so Srbi, bo tudi Srbija, a dokler so Srbi, Hrvati in Slovenci, bo Jugoslavija. V nevarnosti so pač oni »veliki« Srbi, ki se takšne kažejo zaradi nenasitne grabežljivosti in materialnega dobička, kakor tudi vsi oni, ki žive od tujega dela in znoja in ki jim borba g. Mačka in čestitih politikov Srbov za izgradnjo lepšega socialnega reda nikakor ne gre v račun. Ti se še bore proti ostvartvi velikega dela, češ da je v nevarnosti srbstvo, na drugi strani pa hrvatstvo,« piše glasila zemljoradnikov »Težačko pravce«.

Banovina Hrvatska in morje

Odkar so se Hrvati naselili v primorju, se bavijo s pomorstvom. Hrvatsko Primorje je vodilni element, ki nas spaja s svetom. Duh našega primorca je izdržljiv in močan, zato moramo zgraditi na morju svojo bodočnost z modernimi lukami in parobrodarstvom. V dvajsetih letih se je dalo za izgradnjo naših luk komaj stotinko onega, kar so žrtvovali za pristanišča, mostove in ceste v Beogradu ter za izsušenje pančevskega močvirja, ugotavlja »Cigarski Vjesnik«.

Kaj so terjači pravaši 1918

Zagrebska stranka prava je 5. junija 1918 sprejela resolucijo, kjer je stalo med drugim: »Zahtevamo za državo Slovencev, Srbov in Hrvatov vse ozemlje, na katerem v neopretirani povezanosti živi naš narod.« (»Varaždinske Novosti«).

„Izdalce katoliške cerkve“

Nemški katoliški organ »Die Donau« kritizira nemško obnovitveno gibanje pod vodstvom dr. Avenderja ter pravi, da je vsak, kdor je član »Erneuerungs« izdajalec katoliške cerkve.

VOJVODA WINDSORSKI V LONDONU

LONDON, 22. jan. United. Vojvoda Windsorski je prišel na 4 do 5 dnevni obisk v Anglijo. Vojvodinja ga ne spremlja. Baje si hoče izdejstvovati drugo službo na fronti, ker s sedanjo ni zadovoljen.

SMRT GRŠKEGA PRINCA KRISTOFA

LONDON, 22. jan. Exchange. Grški princ Kristof, brat pokojnega bivšega grškega kralja Konstantina, je umrl.

ZELEZNIŠKA NESREČA V FRANCIJI

PARIZ, 22. jan. Havas. Sedem oseb je bilo ubitih in 40 ranjenih večeraj pri Troyesu, ker se je neki vojaški vlak zaletel v tovornega. Kriv je kretničar.

KATASTROFA POTNIŠKEGA LETALA

BRATISLAVA, 22. jan. Reuter. Potniško letalo, ki je krenilo iz Bratislave v Avstralijo, se je zrušilo v morje blizu otoka Bali v Holandski Indiji. Pet potnikov in trije piloti so mrtvi.

DE BONO V LIBIJI

TRIPOLIS, 22. jan. Stefani. Maršal De Bono, inspektor italijanskih prekomorskih sil, je prišel v Libijo. Pregledal bo čete, ki so garnizirane vzdolž vzhodne libijske meje.

ŽRTVE MRAZA V BELGIJI

BRUSELJ, 22. jan. Stefani. V oblasti Namurja je zaradi izrednega mraza, ki je zajel vso Belgijo, zmrznilo več ljudi.

PRVI SNEG V PARRALU

MEXICO CITY, 22. jan. Ass. V Parralu, glavnem mestu zvezne države Chihuahua, je prvič padeel снег po dolgih letih. Niti najstarejši ljudje še niso videli snega.

Borza. Curih, Beograd 10, Pariz 10,01 London 17,67, Newyork 446, Milan 22,50 Berlin 178,50, Varšava 79, Budimpešta 3,35, Bukarešta 3,35.

Mariborska napoved. Pretežno oblačno s snegom v presledkih. Včeraj je bila najvišja temperatura -8,3, danes najnižja -19, opoldne 11,2.

na posledica težkih razdejanj gospodarske in socialne krize, ki ga je z vso silo zagrabila med svoje kolesje. Zato bo moral rešiti predvsem to krizo, kdor hoče v resnici ozdraviti kug. pravir prekmurske življenjske sile.

-iž.

Novice

Pereči problemi obmejnega šolstva

Dosti otrok — a premalo prostorov in premalo učnih moči

Vsa naša severna meja, od izliva Mure v Dravo, pa tja do strmih pobočij Kamniških planin in Karavank, je posejana z idiličnimi vasicami in raztrošenimi posameznimi kmetijami. Med temi vasicami večkrat težko potegnesh pravo mejo in imamo pogoste slučaje, da kakšna samotna kmetija pripada k vasi, ki je zelo oddaljena in ima na drugi strani mnogo bližje v sosednjo vas. Takih in sličnih razmejitvenih primerov med posameznimi vasicami je mnogo in so zelo velika ovira za določevanje šolskih okolišev.

Naše obmejne šole v vsem sektorju naše severne meje so prenatrpane in so ponekod, posebej na Kozjaku, razdalje od ene šole do druge prevelike. Te naše obmejne šole so večinoma nižje organizirane eno, dve, tri, kvečjemu štirirazrednice. Za zadnji dve mora biti kraj že precej velik.

Šole so prenatrpane, da je skoraj nemogoče, da učiteljstvo podrobno predela vso, po učnem načrtu predpisano učno stvarino. Tu nehajo vsa pedagoška, metodna, higienska in še razna druga načela sodobne vzgoje, ki jih danes povsod poudarjajo in uvajajo, ker je nemogoče vse to upoštevati pri tako velikem številu učencev in premajhnih učnih prostorih in pri pomanjkanju učnih moči.

Ob severni meji pa je vendarle zelo potrebna čvrsta in korenita narodna vzgoja, ki pa postane trdna in popolna šele takrat, če je otrok, poznejši kmet, delavec ali ofar, dovolj poučen o vseh naših narodnih potrebah. Ta narodna in z njim tesno povezana gospodarska vzgoja bo mogoča vsestranska in temeljita šele takrat, če ji bo mogel učitelj posvetiti dovolj pažnje. Le z individualnim postopkom lahko vzgajamo posameznika za skupnost. Sedaj pa ima učitelj v natrpani eno- ali dvorazrednici mnogo truda in

posla z osnovnimi pojmi. Če bi se ti natrpani razred delili na dva ali več in bi se nastavilo na te novootvorne razrede učne moči, ki morajo čakati na službo več let, ali službovati po drugih banovinah, bi se lahko vzgoja mnogo bolj poglabila, kajti v razredu bi bilo manj učencev, katerim bi vzgojitelj lahko bolje posvetil vso pozornost in tudi lažje studiral njih psiho, njih sociološki položaj in biološko skupnost.

Se ena možnost je in sicer zmanjšati šolske okoliše, to se pravi, iz enega napraviti dva in postaviti novo šolo. S tem bi se na eni strani razbremenile šole, razredi ne bi bili tako natrpani, na drugi strani pa bi naši mladini prihranili mnogo poti. Saj vemo, da morajo nekateri učenci po dve uri daleč v šolo, kar je poseben v zimskih mesecih v visokem snegu zelo oteženo. Ta problem ne zadeva samo naše nižje organizirane šole ob naši severni meji, ampak naše celotno obmejno šolstvo.

V obmejnem ozemlju ne bi sploh smelo biti enorazrednic, v večjih krajih pa ne dvorazrednic. Vse te šole naj se razširijo ali povečajo ali pa naj se zmanjšajo njihovi šolski okoliši.

Večkrat se čudimo, da je naš narod v obmejnih predelih narodno šibek, da je na Kozjaku in še v drugih predelih odstotek nepismenih velik, ali pa da imamo ponekod celo šolane analfabeete. Nič ni to čudnega. Našemu obmejnemu šolstvu se žal posveča še vse premalo pažnje. Marsikomu se zdi enako, če sedi v kaki kozjaški enorazrednici 80 otrok, ali pa v kakem prekmurskem razredu 100 in še več. Pa to ni vseeno!

Pri reševanju našega obmejnega šolskega problema ne bi smeli štediti s sredstvi, naši obmejni kraji pa bi z rešitvijo tega problema bili tudi narodno močnejši, ker bi bili poučeni vsestransko o vseh problemih, ki se tičejo našega gospodarstva in današnjega življenja.

Var

Kriminal v celjskem okolišu

Kriminalna statistika sodnih okrajev Celje, Gornji grad, Laško in Brežice, ki spadajo v področje celjske orožniške čete, je zelo obsejna. Preteklo leto so se pomnožila razbojništva, ki jih prejšnja leta ni bilo toliko. Število zločinov, krivičnih del in policijskih prestopkov je od leta 1938, ko jih je bilo 5.560, padlo v preteklem letu na 5.278. Od teh je bilo uspešno obravnavanih 5.265, neuspešnih pa je ostalo 15 primerov, ki se še preiskujejo. V preteklem letu je bilo na področju celjske orožniške čete aretiranih skupno 7062 ljudi. V zaporu jih je ostalo 554, 6508 pa jih je bilo oproščenih. Največ je bilo tatvin,

in sicer 615. Aretiranih je bilo 109 delomrznežev. Število prevar je bilo 103. Primerov težjih telesnih poškodb je bilo 66, utaj 49, prestopkov zoper osebo varnost 19, 11 primerov kaznivih po čl. 1 zakona o zaščiti države, 10 ubojev, 10 razbojništev, 9 posilstev, 8 primerov žaljenja časti javnih organov, 10 primerov napravljanja lažnih listin, 5 primerov ponarejanja denarja, 2 detomora, 9 požigov, 4 primeri dejanj zoper javno moralno in 2 primera izsiljevanja.

O Lokomotiva s štirimi vagoni se je odtrgala v nedeljo popoldne na postaji Orehova vas—Slivnica. Potniški vlak, ki pripelje v Maribor ob 17.20, je imel zaradi tega precejšnjo zamudo.

Posebno nujna je gradnja tega paviljona, ker ima bolnišnica le malenkostno število postelj za tuberkulozne bolnike. Znano pa je, da je ptujski okraj eden od najbolj prizadetih po tuberkulozi v državi.

ŽIVAHNA VINSKA TRGOVINA V DALMACIJI

Zadnje mesece se je poživela trgovina z dalmatinskimi vini. Kljub temu pa še cene niso ustaljene. Izvoz vina je precej živahen, vendar pa izvažajo samo boljša vina. Samo novembra so iz Dalmacije izvozili 7441 hl vina, od tega je šlo v Češko-Moravsko 3437, v Švico 1082 in v Nizozemsko 2421 hl.

Cene šibeniškega vina se gibljejo med 310 in 330 din za črno ter 400 in 420 za opolo in belo vino. Zanimivo je, da so letos šibeniška vina za 20 din cenejša. Hvarska vina prodajajo po 20 do 23 din od stopinje. Dingač na Pelješcu je po 474 din hl.

NAGEL PADEC V UVOZU TEKSTILNIH SUROVIN

Nedavno je posebna delegacija tekstilnih industrijalcev iz Slovenije obiskala ministra za trgovino in industrijo ter mu

obrazilo velike težave, s katerimi se morajo že dalje časa boriti slovenski tekstilni industrijalci. Uvoz surovin je naglo padel. Tako smo leta 1937 uvozili mesečno 1500 ton bombažnega prediva, leta 1938 še 1164 ton, prve tri mesece leta 1939 mesečno 313 ton, novembra pa samo 153 ton bombažnega prediva, kar nikakor ne zadostuje za potrebe slovenske tekstilne industrije.

O Slovenjgriški časopis Saljivi list Kurant, katerega izdaja slovenjgriški orkester. List popisuje vesele dogodke preteklega leta, seveda je v njem mnogo pušic. List izide na pustni torek.

Celje

c Celjski šahovski klub ima glavni turnir, ki bo pokazal, kdo si bo priboril naslov prvaka kluba za letoš. Udeležuje se ga 15 igralcev, med njimi je nekaj slavnih, rutiniranih šahistov pa tudi mlajši so dobro zastopani. Igra se vsak petek in sredo v kavarni Evropa. Do sedaj si je priboril največ točk Pešič Nikodije, in sicer 3, sledi mu Černelč in Grašar z 2, Cijan 1 in pol, Fajš, dr. Cerin, ing. Sajovic, Csörgö in Reichman po 1, Mirnik, Diehl in Schneider pol točke.

c Slinavka in parkljevka se je pojavila v vasi Ostrožno v celjski okolici. Kraj Ostrožno je proglašen kot okuženo področje, vsi ostali kraji v celjski občini pa so proglašeni za ogroženo področje. Mestna občina je izdala najstrožje ukrepe, da se bolezen ne razširi. Do preklica so v Celju ukinjeni tudi vsi živinski in kramarski sejmi.

c Smrtna kosa. V mestnem zavetišču v Medlogu je umrla 80 letna mestna reva Stolekar Urša, na Glavnem trgu 74 letna zasebnica Gorišek Marija, na Sp. Hudinji št. 26 87 letna zasebnica Ana Čilenšek. V bolnišnici sta umrli 80 letna žena upok. davčnega uradnika Sadu Terezija iz Gaberja pri Celju in 79 letna dnarica Osel Marija iz Lokarja pri Sv. Juriju pri Celju.

c Najdeno kolo. Policijski stražnik Ludovik Raček je našel na Dečkovi cesti kolo, ki ga lastnik dobi na pol. stražnici v Celju.

c Grebenska in tovariše, ki so bili pred kratkim obsojeni na dosmrtno in večletno ječo, so odpremili v kaznilnico v Maribor.

c V gozdu je zmrznil. Posesnik Anton Peček iz Straže pri Dramljah se je zvečer vračal iz Celja domov. V temi je zašel s poti v gozd iz katerega ni našel izhoda. V gozdu je omagal in zmrznil. Peček je bil oče 14 otrok, od katerih je 9 živih.

c Izpit je položilo za prostovoljne bolničarje 35 obiskovalcev tečaja, ki ga je priredilo društvo Rdečega križa v Celju.

Ptuj

p Maistrovi borec v Ptuj so imeli občni zbor, ki ga je vodil dr. Sluga. Društvo šteje okoli 40 članov. Iz poročil je razbrati, da je društvo sodelovalo pri mnogih prireditvah. Blagajniško stanje je šibko. Delegat iz Maribora je poročal, da bodo tudi Maistrovi borec mogli dobiti odlikovanja; matere, vdove in otroci ga bodo lahko zahtevali na ime pokojnega svojca. Prizadevali si bodo pridobiti iste pravice, kot jih imajo prostovoljci iz solumske fronte. Predsednik je ostal dr. Sluga Jurij, tajnik g. Komel Franc in blagajnik g. Pertekel Karel. V odbor so se prilegnili starejšino finančnega oddelka g. Kunca.

p Led na Dravi. Pri Ptuj je Drava zamrzla do tri četrtine. Kjer je še viden tok, se vale ledene plošče druga ob drugi. Lesen most je zaradi ledu močno ogrožen.

p Smuška nedelja. Včeraj je bila za Ptujčane prava smuška nedelja. Ves dan, so se vršile tekme v smuškem teku, ki ga je priredil ptujski Sokol.

Ne pozabi naročnine!

V Ptuj je šlo v dim 6 milijonov

Iz letnih statistik je razvidno, da kadilci kljub težkim časom ne morejo vzdržati brez dima, kar nam najboljše dokazujejo številkke, ki rastejo iz leta v leto. V l. 1937 so Ptujčani pokadili za 5.818.571 din; v l. 1938 za 5.825.499 din in v preteklem letu pa za 6.071.755 din. Kot drugod se tudi pri nas zadovoljujejo z najcenejšo Dravo, katere so lani pokadili 14.228.000 kom. Dalje slede še ostale vrste: Ibar 3.431.200 Zeta 1.401.800, Morava 744.000, Neretva 687.000, Drina 32.080, Šumadija 2.220, Kosovo 880, Minjon 590, Strumica 389, Vardar 8500, Hercegovina 35.200, Mirjana 81.000, Bled 4800, Vardar brez nikotina 12.480; Drina brez nikotina 3.100; 24 kolekcij luksuznih cigaret in 11 kolekcij potnih cigaret.

PTUJSKA BOLNIŠNICA V LETU 1939.

Kakor vse naše zdravstvene ustanove, tako zaznamuje tudi tukajšnji zavod velik porast na sprejemu bolnikov v zadnjem desetletju.

V preteklem letu je bilo sprejetih znatno več bolnikov kot v letu 1938. Zdravilo se je 2539 bolnikov, dočim se je v letu 1929 oskrbovalo le 1.132 bolnikov. Torej se je porast v zadnjem desetletju dvignil za celih 124%. Vkljub toliko večjemu sprejemu pa se je moral radi pomanjkanja prostora odkloniti nad 500 zdraviljenih potrebnih bolnikov, t. j. skoraj vsak 5 bolnik. Ambulatorično pa se je zdravilo 718 bolnikov.

Skupno število oskrbnih dni je bilo 33.883, povprečni dnevni stalež je bil 93 pacientov. Oskrbovalna doba bolnika znaša 13,3 dneva. Največ bolnikov se je zdravilo na kirurškem oddelku in sicer 1431. Operacij je bilo 1072, porodov je bilo 86. Na internem in izolirnem oddelku je iskalo pomoči 1108 bolnikov. Od teh se je zdravilo 122 za tuberkulozo, na te bolnike odpade 4687 oskrbnih dni. Oskrbi stroški za navedene padejo po večini v breme banovine in države. 81 primerov je bilo infekcijskih bolezni, med katerimi je prevladovala davica.

Uspeh zdravljenja je bil naslednji: od 2468 iz oskrbe odpuščenih bolnikov je bilo 1179 ali 48% ozdravljenih, 1095 ali

44% zboljšanih, neozdravljenih pa 117 ali 5%, umrlo pa je 77 bolnikov ali 3%.

Da se odpomore občutnemu pomanjkanju prostora, je v načrtu dograditev zveznega trakta med bolnišnico in hiralnico, adaptiranje hiralnice v bolnišnico in zgraditev paviljona za tuberkulozne bolnike.

Celje, 20. januarja.

V petek je bila seja celjskega mestnega sveta. Iz poročila finančnega referenta je razvidno, da je imela občina din 18.490.807,2 dohodkov in 18.678.963,61 din izdatkov. Aktiva mestne občine znašajo 45.466.251,59 din, pasiva pa din 17.572.879,39. Čisto premoženje je torej 27.893.372,20 din. Računski zaključek je bil odobren. — Za pisarno celjske carinarnice se nabavi potrebni inventar. — Nekaterim prosilcem se prodajo stavbene parcele v Medlogu. — Podružnici SPD se podaljša zakupna pogodba za Celjsko kočo za leto 1940 pod dosedanjimi pogoji. — Sadjarski in vrtnarski podružnici se dovoli 1000 din kot prispevek za spomladansko škropljenje drevja na mestnem teritoriju. — Severni del Zavodne in zapadni del Čreta se elektrificira pod pogoji, da prispevajo interesi k stroškom. — Na Babnem se namesti pri

liši št. 16 javna cestna svetilka. — Kasiranje Mestne elektrarne pri strankah se bo odslej vršilo tako, da bodo stranke, ki porabijo na mesec do 100 din toka, dobivale posebne račune. Pri strankah, ki porabijo toka nad 100 din, ostane dosedanj način kasiranja s knjižicami. — V mestni klavnicni se bo uredila naprava za čiščenje odplah. Ta naprava bo stala 35.000 din. Ob Voglajni se bo za poslopjem klavnicne zgradil betonski plot za 13.270 din, klavnicno samo bodo prečistili. Ker je hladilnica pretesna, se bo razširila v prvem nadstropju. Vsa dela se bodo takoj razpisala. Ker je tudi klavnicna že premajhna, bo treba v doglednem času misliti na zidavo nove klavnicne. Zadeva se mora proučiti. Z ozirom na vest nekaj listov, da so se v klavnicni pojavile podgane, ki lazijo po mesu, je referent poročal, da se je zadeva strogo preiskala in da te vesti ne odgovarjajo. Z

ozirom na to, da se je na Ostrožnem pojavila sliovka, je predlagal referent mestne klavnicne, da se naj v svrhu za jezitive te bolezni prireajo poučna predavanja. Mestna občina naj pregleda hleve. — V revizijski odbor mestne občine se imenujejo še člani mestnega sveta Lečnik, Jagodič in Šmigovc. — Nekaterim prosilcem se dovolijo parcelacije zemljišč. — Izvršila se bo modernizacija Mariborske ceste v dolžini 400 metrov od Prečne ulice do Ceste na pokopališče. Cesta se bo tlakovala s kockami. Trdka Westen bo prispevala din 500.000. Pri banski upravi naj se posreduje, da čimprej izvrši modernizacijo te ceste še v ostalem delu, mestna občina pa bo oskrbela hodnik. — V Mestnem gledališču se bodo izvršile nabave najpotrebnejših stvari. — Sledila je tajna seja.

Seja celjskega mestnega sveta

Mar bor

Vaško poreklo štajerske metropole

Na kraju sedanjih predmestij je stalo pred 100 leti nekaj osamljenih kmetij

(Iz predavanja arhivarja prof. Baša na študentski Ljudski univerzi.)

Pred 2500 leti je bilo v sedanji mariborski okolici samo naselje pod Kalvarijo in manjša vas proti Zrkovecu. Pred 2000 leti je bilo pod Kalvarijo samo še nekaj kolib, pušč ali hub. Enako na Pobrežju. Novo selišče pa je začelo nastajati med Vrbanovo in Koroško cesto. Pobreška naselbina se je pomaknila na jug, na sedanjo Plujsko cesto. V Studencih ni bilo takrat še nobenih naselbin. A pri Limbušu, med postajo in Dravo, si je že človek uredil življenje, nastalo je vaško selišče. Te vasi, ki so nastale v ravnini, so bile v poznejših divjih časih uničene. Človek je začel graditi rodbinske utrdbe. Sledove takšne večje utrdbe imamo na Pošteli.

500 let kasneje selišča med Vrbanovo in Koroško cesto ni bilo več. Poštela se je obdržala, naselbina v Limbušu prav tako. V Studencih se je začel človek naseljevati — po najdenih sekirah sodeč — od cerkve sv. Jožefa do kaznilnice. Pred 1000 leti se pojavijo prvi gradovi: središča uprave, obrambe zemlje in središča politično, socialne uprave družbe. Leseni gradovi so bili obdani z lesenimi nasipi, za katere se je zatekalo prebivalstvo iz okolice. Pred 800 leti je bil zgrajen tak lesen grad nad Hočami Homposč (prvi, ki ga poznamo), potem Mariborski grad, Kačnik (sedanji vurbški grad). Proti Dravski dolini in Pohorju se je širil pragozd, med dravskimi mostom in „Benetkami“ pa se je pojavila prva kmetijska naselbina z mlino, ki so mleli za okolico. Kjer pa so danes Maribor, Pobrežje, Studenci, Radvanje, so nastale izrazito kmetijske naselbine, ki so se po tej obdržale še do pred 200 let nazaj.

Prvi je začel izgubljati vaški značaj pred 200 leti Maribor. Mariborčan, ki je živel naseljen med Koroško cesto in Vrbanovo ulico, se je preživljal z vinogradništvom. Travniki in njive pa so se razprostirale proti Kamnici in Melju. Tako je bilo v Melju pred 100 leti samo še devet kmetij, med Ruško cesto in kadetnico so bili travniki, v sedanjem Magdalenskem predmestju pa je imelo zemljo 10 posestnikov, ki so bili bolj kmetje kakor meščani. Pred 100 leti ni bilo na Pobrežju niti ene zidane in opekaste hiše, ampak so bile same lesene. Malo boljše hiše so bile v Studencih, kjer je bila z opeko krita samo cerkev, dočim sta stali pred cerkvijo dve stavbi.

Pred 80 in 90 leti pa se je življenje v Mariboru, na Pobrežju in v Studencih začelo spreminjati. Promet je povezal naselbine s svetom in prinesel v življenje nove zahteve. Pred 200 leti je bila zgrajena velika cesta Dunaj—Bistrica—Trst. Njen vpliv se v Mariboru skrajša ni poznal, kvečjemu v Hočah, kjer so kmetje hodili za vozniške. Prve ceste, tudi ona iz Dravske doline, so vplivale v prvi vrsti na podeželje.

Trgovina se je začela razvijati v Mariboru pod vplivom naseljencev od drugod. Ti priseljenci so tu kupovali pridelke ter jih izvažali v industrijske kraje proti severu. Prvi izrazito industrijski karakter so dobili v Mariboru Studenci, in sicer z ustanovitvijo delavnic državnih železnic. Delavnice so docela spremenile popreje vaški značaj Studencev ter mu vtisnile pečat delavske naselbine. Dotok prebivalstva v Studence je bil izredno močan. Iz leta v leto so se Studenci razvijali, dokler se niso docela strnili z mestom. Podobno je bilo z Meljem. Manjša industrija se je razvila okoli glavnega kolodvora (predvsem mlino), center trgovine pa je bil na Aleksandrovi cesti, tako da je bil kolodvor v središču med trgovino in industrijo.

V 70 letih preteklega stoletja se je v Studencih kmet kot socialni sloj močno umaknil pred delavskim. Enako je zrasla na Pobrežju iz kmetijske

naselbine delavska. V Mariboru je začela propadati stara obrt, stare mariborske obrti so začele izginjati, obdržala se je le usnjarska obrt — ena izmed najstarejših obrti Srednje Evrope. Tudi mlinarstvo je postalo industrija: mariborski mlinci so zalagali z moko kraje vse do Trsta in Tirolske.

Periferija mesta se je v 80 letih preteklega stoletja raztegnila, mesto samo pa z novo industrijo vse do Kopališke, Usnjarske in Strossmayerjeve ulice, mariborska predmestja (Melje in Pobrežje) pa so dobila delavski značaj. V takem stanju je doletela Maribor svetovna vojna. (Dalje jutri.)

Železniški uradniki v borbi za pravice

Udruženje železniških uradnikov Maribor je imelo včeraj dopoldne v hotelu »Meran« redni občni zbor. Zbrani uradniki so manifestirali za izboljšanje položaja. Predsednik inž. Jagodič, tajnik Čretnik in blagajnik Lipovšek so poročali o delovanju pododbora. Iz poročil je razvidno, da se pododbor bori na vse načine za izboljšanje materialnega stanja uradništva. Za centralno upravo je poročal svetnik Bertonec, za oblasno upravo pa predsednik g. Dr. Čampa. Kljub temu, da opravljajo železniški uradniki najtežjo in odgovorno službo, so povsod zapostavljeni. Skozi

njihove roke gre vsak dan na tisoče življenj, vendar zato niso primerno plačani. Njihov gnetni položaj je brezupen. Čeprav je po zakonu določeno število dni letno za počitek, ga dobivajo samo po par dni. Ob največjih praznikih, ko vsi uradi počivajo, vrše takrat najtežjo in najbolj odgovorno službo. Zanje ni nobene praznika. Delajo podnevi in ponoči.

Pri volitvah je bil izvoljen ponovno za predsednika g. inž. Jagodič, za podpredsednika inšpektor Merz, za tajnika Čretnik, za blagajnika Lipovšek, v odbor pa Amalič, Novak, Feti in Mozetič.

Gibanje brezposelnosti v Mariboru

Mariborska Borza dela je imela konec decembra v evidenci skupno 1297 nezaposlenih oseb. Decembra je bil dotok nezaposlenih zopet precej velik. Največ nezaposlenih je v skupini pomožnih delavcev, sledijo jim zidarji in kalci. Tudi med ženskami je mnogo nezaposlenih, največ med gospodinjskimi po-

močnicami. Pretekli mesec je Borza dela 81 osebam priskrbelo službo, in sicer 64 moškim ter 17 ženskam. Decembra je Borza dela v Mariboru izplačala 104.247 din brezposelnih podpor. Največji del odpade na pomožne delavce, ki so prejeli 21.590 din, najmanj pa na kovinarje.

VEČ ZANIMANJA ZA KOZJAK

Mnogokrat se je že govorilo in pisalo, da je pre malo zanimanja za naš obmejni Kozjak. Toda vse besede so bile bob v steno. V današnjih časih prebivalec Kozjaka pač ne zasluži tega preziranj. Naš obmejni kmet gara iz dneva v dan, nima nobene zveze s svetom, saj je posebno ob meji prepuščen samemu sebi. Redkokdaj poleti, a še mnogo manj pozimi vidiš kakega tujca na naših izletnih postojankah. Sicer Kozjak v resnici ne more nuditi tistega komforta in udobnosti kot razne planinske kočice na Pohorju in drugod, a nudi nam poleti ali pozimi lep razgled. Smatram torej za pravilno, da izletniki v bodoče posvečajo več pažnje krajem ob severni meji, ker se bo narodna zavest našega ljudstva ob meji utrdila, ko bo videlo, da se še kdo zani-ma zanj.

Kozjačan.

V MARIBORU PRIMANJKUJE PREMOMA

Zadnje čase je tudi v Mariboru začelo primanjkovati premoga, kakor v drugih mestih. Zaradi hude zime se posledice najbolj poznajo v šolah, kjer so kurjavo reducirali na minimum. Kljub temu pa še obstaja nevarnost, da bo premoga zmanjkalo. Zato bodo mariborske šole najbrže za nekaj dni zaprli.

V PESNICI BODO GRADILI ŠOLO

Obmejno prebivalstvo se je dolgo borilo za šolo v Pesnici. Tako velik kraj je bil brez šole in so morali otroci hoditi v šolo v Maribor, St. Ilj, Jarenino in Spodnjo Kungoto. Razumljivo je, da je zaradi tega šolski pouk zelo trpel. Odločajoči so končno vendarle uvideli potrebo nove šole v Pesnici. Te dni je občina dobila obvestilo, da je kredit za gradnjo nove šole že odobren. Tudi zemljišče že imajo. Šola bodo spomladi pričeli graditi.

LEPA JE BILA »JADRANSKA NOČ«

Jadranska straža v Mariboru prireja vsako leto tradicionalno »Jadransko noč«. Čisti dobiček teh prireditev je namenjen Domu kralja Aleksandra v Bakru, kamor pošilja tukajšnja Jadranska straža vsako leto siromašne otroke na brezplačno letovanje. Zato je bila tudi sobotna prireditev zelo dobro obiskana. Dvorana v Sokolskem domu je bila sim-bolično okrašena. Posebna privlačnost »Jadranske noči« so bile peštre narodne noše, med katerimi so bile najlepše nagrajene z lepimi darili. Dobro razpolo-

ženje je podžigala prijetna domačnost in številna narodna kola, tako da smo se res počutili kakor ob našem Jadramu.

NAPAD NA TIHOTAPCA PRI PEKRAH

Na cesti med Limbušem in Pekrami sta napadla dva moška, od katerih je bil eden brezposelni kleparski pomočnik Ivan Obrežnik, tihotapca Alojzija Gobca iz Kostivnice pri Šmarju pri Jelšah. Moška sta zahtevala od Gobca, da jima izroči del tihotapskega blaga: vžigalnikov in sahara. Gobec pa je potegnil nož ter začel z njim mahati okoli sebe. Zadel Obrežnika v glavo, hrbet, prsi, roko in nogo, dočim je dobil drugi napadalec manjše poškodbe. Pa tudi Gobca sta napadala hudo zdelala. Oba Gobca in Obrežnik, sta se morala zateči v bolnišnico. Tihotapsko blago so zaplenili orožniki.

m Ljudska univerza. Drevi ob 20. uri predava znani planinski pisatelj dr. Josip Oblak o temi »Okoli Karpatov preko Romunije do Črne morja«.

m Publicistika je v Mariboru precej razvita, saj izhajata v Mariboru dva dnevnika, en trolejnik, 3 tedniki, 2 dvome-sečnika in 11 mesečnikov.

m Zakaj je staro mestno pokopališče zaprto? Ali zaradi mrtvih, ali zaradi uničevanja pokopaliških nasadov? Istočasno pa se še pobira nadalje najemnina od grobov.

m Obrtniški tečaji. Mariborska poslovna zbornica obrtnopospeševalnega zavoda namerava prirediti v kratkem v Mariboru sledeče strokovne tečaje: tečaj za kalkulacijo in sestavljanje proračunov za ključavničarsko stroko; tečaj za kovinarsko tvarinoznanstvo; kovinarski risarski tečaj; tečaj za struženje kovin; mi-zarski risarski tečaj; tečaj za mizarsko kalkulacijo in sestavo proračunov; tečaj za mizarsko tvarinoznanstvo; tečaj za luženje lesa; Sauerjevo krojni tečaj. Prijavitelj se je v pisarni poslovalnice v Vetrinjski 11/I dopoldne.

Košaki Sokoli so zborovali

Včeraj dopoldne je bil v Koških dobro obiskani občni zbor Sokola Maribor III, katerega je vodil starosta prof. Lojze Struna. Njegove občutne besede so počastile spomin pokojnega šolskega upravitelja Cvetka, ki je mnogo pripomogel k tako lepemu razvoju košaškega Sokola. Sledilo je zanimivo poročilo tajnice Jufrišnikove. Spomladi bo slovesno razvite naraščajškega prapora, kar bo košaško sokolsko mladino še bolj spodbudilo k klemenitemu sokolskemu delu. Nato so poročali še blagaj-

m Razglas za odpis davčnih zaostan-kov, taks, davčnih in taksnih kazni. Vsi katerih se tičejo gori navedene vrste zaostankov, naj vložijo prošnje za odpis. Prošnji je treba priložiti potrdilo pristojne oblasti, ki dokazuje, da bi ga izterjava zaostanka ekonomsko uničila. Prošnje so oproščene kolkovine, ako davčni predpis ne presega v letu 200 din. Te se vlagajo pri davčni upravi; vsebovati mora-jo vse podatke o imovini davčnega dolžni-ka in izjavo, da drugih premočnin in nepre-mičnin ne poseduje. Prošnji mora prav tako priložiti uradno potrjeni izveček iz posestnega lista, ter potrdilo občinske upra-ve o imovinskem stanju prosilca. Rok za vlaganje prošnje do 23. marca 1940. — Davčna uprava za mesto Maribor.

m Dva dneva smučarskih nesreč. V soboto in v nedeljo je prišla v bolnišnico cela vrsta smučarjev, ki so se poškodovali pri smuki. Tako so si zlomili nogo pri smučanju 15 letni viničarjev sin Jože Kokot iz Pekla pri Mariboru, 11 letni posestnikov sin Dušan Brezovnik iz Kuma-na, 26 letni pešadijski podporočnik Rudolf Petovar iz Ruške ceste, pri sankanju pa služkinja Marija Kolaričeva iz Ruš. Ključ-nico pa si je zlomil pri smučanju Stan-ko Kolarič iz Studencev.

m Do kosti se je opeknel pri peči, kjer se je grel, 37 letni dninar Andrej Rajč iz Radvanja.

m Neki kolesar je povozil na Ruški cesti 9 letno Danico Brusovo ter ji zlomil nogo.

m Drva so ukradli neznanzi zasebnici Franciški Požarjevi v Slovenski ulici.

m Ogromno količino vina so izlili v Dravo. Neki posestnik iz Partinje je vino mešal, zato so mu ga zaplenili.

m Med predstavo je bil okraden urad-nik Alfred Wutte. V gledališču mu je nekdo odnesel zimski plašč.

m Znan delomirnež Ludvik C. je prišel te dni iz Murske Sobotice in nadlegoval tukajšnje meščane. Policija ga je prijela ter bo preiskala njegovo preteklost.

m Z alkoholom se je zastrupil 46 letni žetar Franc Megojna od Sv. Tomaža. Z injekcijami so mu rešili življenje.

* OBRITNIŠKI PLES 27. I. NARODNI DOM

* Svetosavska proslava v soboto, 27. I. m. Sodelujejo pevski zbor »Jadran-Nanos«, operni pevec g. Manojevski, violončelist g. Bajde, ravnatelj Glasbene Matice, pianist g. dr. Klasine in vojaški orkester.

Kino

* Grajski kino. Samo še v torek »Ne-smrtni valček«. Glasba, izborna igra. V sredo najboljša veseloigra »Oče proti volji«.

* Union kino. Do vključno ponedeljka »Medeni tedni« sijajna filmska opereta z Francisko Gaal-ovo v glavni vlogi. Zabavno, lepa godba, krasni plesi!

* Esplanade kino. »Edvard VII. in njego-va doba«, najrazkošnejši, najsijajnejši vele-film svetovnega triumpa, ponos francoske filmske produkcije.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 22. jan.: Zaprto.

Torek, 23. jan.: Zaprto. (Generalka).

Sreda, 24. jan., ob 20.: »Othello«. Pre-miera. Red C.

Četrtek, 25. jan., ob 20.: »Zaroka na Ja-dranu«. Red A.

Zasedba »Othella«. V Shakespearejevi ve-ličastni zalogri »Otelhu«, čije premiera bo v sredo, 24. I. m. nastopijo: Pavle Kovič v naslovni vlogi, Kraljeva kot Othello-va žena Desdemona, Skrbnik kot Othel-lov praporščak Jago, Kosič kot beneški dož, Gorinšek kot senator Brabantio, Ko-šuta kot Graziano, Crnobori kot Lodo-vico, Nakrst kot Othellov pobočnik Cas-sio, Verdonik kot beneški plemič Rode-rigo, Rasberger kot Montano, namestnik na Cipru, Starčeva kot Jagova žena Emili-ja, Rasbergerjeva kot Cassijeva ljubica Bianca. Ostali igralci nastopijo v vlogah senatorjev in plemičev. Režira Jože Kovič.

Radio

Torek, 23. jan.

Ljubljana: 7. Jutrarnji pozdrav; 7.15, 12, 14. in 20. Plošče; 11. Šolska ura; 13.02 RO; 19.20 Dragocenosti gospodarske Ju-goslavije; 19.50 Deset minut zabave; 20.20 Dve enodejanki; 22.15 RO. — Zagreb 12.25 Chopin; 18.15 Hrvatski pisatelji. — Beo-grad: 12.35 Havajske kitare; 14. Koncert Havajskega kvarteta. — Sofija: 6. 6.35, 7. 11., 13.30, 18., 21.30 in 22. Lalka in plesna glasba; 21. Ruske romance. — Rim: 20.45 Puccinijeva opera Boheme. — Fi-renca: 22.10 Koncert kvarteta.

Zanimivosti

Ali je mogoče na Mesecu življenje?

V poslednjih desetletjih je izšla cela vrsta romanov, ki prikazujejo polet zemljanov na kak planet, večinoma na Mars in njihovo življenje na novem svetu. Med prvimi nebeskimi telesi, ki so privlekla pozornost zemljanov nase, je gotovo Mesec, kajti ta ni jako oddaljen od Zemlje in bi ga bilo s kakim vsemirskim letalom še najlažje doseči. Ali pa so na Mesecu tudi ugodni pogoji za življenje? Danes vemo, da bi človek, ki bi prišel z Zemlje na Mesec bil neizogibno zapisan smrti, kajti na Mesecu so take razmere, da nobeno živo bitje, tudi najprimitivnejše, ne bi preživelo en cel mesecev dan.

NA MESECU NI ZRAKA

Mesec ima veliko manjšo privlačno silo kot pa Zemlja. Človek, ki tehta na Zemlji 75 kg bi bil na Mesecu težak kakih 12 kil. Mesec je namreč veliko manjši od Zemlje in zato tudi na njem vsi predmeti manj tehtajo kot bi na Zemlji. Zaradi zmanjšane privlačnosti pa je tudi zračna plast nižja kot na Zemlji. Zračni pritisk na Mesecu ne iznaša niti dve desetinki atmosfere. Tolik pritisk pa imamo na Zemlji v višini 14 km. Znano je, da si morajo letalci dodati posebne maske, čim pridejo do gotove višine, kjer primanjkuje zraka za dihanje. Stratosferni letalci se zapirajo v hermetične gondole, da bi mogli dihati.

MRAZ — 200 STOPINJ

Zaradi pomanjkanja zraka, in ker na Mesecu ni vode, imajo sončni žarki izredno moč. Žarki, ki jih vlaga v zraku ne zadržuje, padejo na Mesec in ga tako segrejejo, da že kmalu po početku dneva vlada na njem vročina 150°. Ko pa sonce zopet zaide, takrat se prične mesečeva skorja naglo ohlajevati. V nekaj urah nastopi

mraz — 200 stopinj. Takega mraza na Zemlji ni in celo v velikih višinah, kjer je veliko bolj hladno kot pri tleh, so izmerili vsega okoli 60 stopinj pod ničlo. Človek torej, ki je prišel na mesec, bi se moral boriti proti pomanjkanju zraka in proti strahovitemu mrazu ponoči, oziroma silni vročini, ki vlada podnevi na zvestem spremljevalcu naše zemlje.

TUDI VODE NI

Pri vročini 150° bi se seveda kmalu vsa voda, ki bi bila na Mesecu pretvorila v paro, Mesečeva privlačnost pa bi bila premajhna, da bi to paro zadržala. Tako je gotovo, da tudi morja ali sploh kake vode ni na Mesecu. Sicer na njem lepo vidimo temnejše pege, za katere so nekdanji mislili, da predstavljajo morje. Danes smatramo, da so te pege vrhnja plast kamenin, ki so temne barve. Veliko se je tu-

di pisalo in govorilo o dozdevnih ugaslih ognjenikih, kajti na Luni res vidimo hribe take oblike kot jih imajo ognjeniki. Toda, če pomislimo, da so žrela dozdevnih ognjenikov široka do 200 km, nam je takoj jasno, da tu o ognjenikih ne more biti govora.

SE O VELIKOSTI MESECA

Mesec meri v premeru 3480 km, toraj približno toliko kot je velika naša celina, Evropa. Od Zemlje je oddaljen za 10 zemeljskih premerov. Dan in noč se izmenjavata vsakih 14 dni. 6 gorskih vrhov je na njem, ki dosežejo višino skoro 7000 m. Nastal je tako, da se je od Zemlje, ko je bila še v tekočem stanju, odtrgala gmo-ta — tam kjer je danes Pacifik — in pričela krožiti okoli Zemlje. Je torej veliko mlajši od Zemlje.

Nemški vojni plen na Poljskem

Zasedbo Poljske je Nemčija vključila v svoj življenjski prostor vso industrijo sladkorne pese z 61 tovarnami in letno proizvodnjo nad pol milijona ton. Razen tega je 25 tovarn v novi coni Gdanska in v zahodni Prusiji. Veliki rudniki soli so pri Biališki, Vehniji in Hohensalzu. Pri Jaroslavu, Saneku in Jasliju so izviri nafte, ki nudijo 150 do 200 tisoč ton petroleja. Znana tekstilna industrija v Lodžu šteje 1700 tovarn, od katerih je 500 industrijskih podjetij velikega stila. Del tekstilne industrije je že v rokah Nemcev.

Kemična industrija Poljske z blizu

1000 podjetij proizvaja velike množine kemikalij raznih polifabrikatov, umetne svile in podobno. Za povečanje nemške gospodarske sile je zelo važnega pomena pridobitev številnih premogovnikov in topilnic v Gornji Šleziji in v oblasti Dombrove. Tu je 70 peči za proizvodnjo jekla, 29 visokih peči, 7 električnih peči, 4 tovarne za proizvodnjo čevl, mnogo livarn jekla, tovarn za email, mehaničnih delavnic in 17 topilnic za svinec. Velike topilnice so še v Starohovici in Ostravi. Vsa ta industrija dela zdaj s polno paro za Nemčijo.

Zavoji kave — darovi za Italijane

Iz narodno gospodarskih ozirov je Italija 1. septembra lani ukinila prodajo kave. Rojakom v tujini je pa bilo dovoljeno, da smejo pošiljati svojim sorodnikom v domovino pakete kave 5—10 kg. Te odredbe so se posebno poslužili Italijani v Argentini. Tam je več spedijskih družb in je samo ena izmed njih v božičnih dneh poslala v Italijo 30.000 za-

vojev kave kot darove tamošnjih izseljencev. Prevoz teh pošilk je bil zelo rentabilen in so spedijske tvrdke živahno agitirale z oglasi po novinah, naj pošljejo Italijani svojcem čim več kave v domovino. Nekaj podobnega imamo tudi ob naši severni meji, kjer gredo namesto kave pošiljke dobre šunke in naših užitnih klobas preko meje.

Nabiralna akcija za kosti na čeških šolah

Kakor poroča praški »Der Neue Tag« je ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo določilo, da se morajo v vseh občinah z nad 5000 prebivalci uvesti nabiralne akcije kostnih ostankov. Vsaka domačija, kjer so šolski otroci, mora oddati kosti v bližnjo šolo. Ravnatelji šol so odgovorni za to zbirko in morajo mesečno poročati o njej. Kjer šolskih otrok ni v

hiši, naj se kosti izročijo sosedovim. Oblastva opozarjajo posebno mesarje, prekaževalce, usnjarje, prekupčevalce s kožami in konzervne tovarne, da morajo vse kosti in rogove skrbno hraniti ter od dajati nabiralcem. Cene za kosti bo določila oblast.

Spomnite se CMD!

oni postali vladarji v Rayanipuru. To je bila velika skrivnost dolgega sovraštva, ki se je nadaljevalo celo še potem, ko že nihče ni več vedel, da nismo v resnici brezimni Indorji. Seoniji so tudi Indorje preganjali in jih skušali uničiti. »Jaz sem Rajani?« je vzkliknil Takur.

»Potomec mojih sinov?« je ginjeno dahnil veliki.

»Tako je,« je potrdil Mahabali.

»Rayani... Rayani...« je ves prevzet ponavljal filozof.

Veliki pa je stopil najprej k Takurju in nato še k Ramasu in oba objel:

»Sinova moja! Kako hudo mi je bilo, ko sem se vrnil po tisoč letih v življenje in so mi dejali, da mojih potomcev ni več, da so že izumrli. Toda neka skrivna slutnja mi je govorila, da to ni resnica. Ko sem prvič zagledal Ramasa, me je po vseh potezah svojega obraza tako spominjal mojega sina, da sem Yagirija Seonija posebej vprašal, kdo je in iz kakšnega rodu izvira. Tudi še pozneje sem moral nenehoma misliti na njegov obraz. V isti slutnji me je potrdil pogled nate, Takur. Morda je bilo prav to povod, da sem te brez premišljevanja in presojanja imenoval za Yagirijevega naslednika. In moja slutnja me res ni varala. Rod Rajanijev še ni izumrl, živi in bo dalje živel v vama in vajinih potomcih. To je največja sreča, ki sem jo doživel po svoji ponovni vr-

GANDHI ZA KOMPROMIS

Vodja indijskih nacionalistov, Gandhi je napisal v svojem tedniku uvodnik, kjer

se zavzema za kompromis Hindov z vladno politiko. Je za pomirjenje z Angličji v trenutku ko se odigrava usoda sveta.

OGROMNA EKSPLOZIJA V VSE-MIRJU

Zvezdarni v Hamburgu in Sonnebergu sta ugotovili, da je prišlo v vsemirju do velike katastrofe. V Rimski cesti je eksplodiralo sonce, enako našemu. Do eksplozije je prišlo zaradi nenadnega razpadanja atomov, iz katerih je sonce obstajalo. Posamezni deli razletelega sonca so bili vrženi s hitrostjo nekoliko milijonov kilometrov na uro v vsemirje.

»Danziger Vorposten«, glavno glasilo Gdanska, se pritožuje nad praznimi trgovinami. Za Božič so prebivalci namreč vse pokupili, zdaj pa so ostale trgovine prazne.

Kako onemogočiti vojno

Nobena vojna se ne more voditi brez nujno potrebnih snovi: bakra, mangana, nafte, kositra itd. Če bi vojujoče se države ne mogle dobiti teh rud, bi morale prej ali slej prenehati z boji. Za nakup vojnih zalog bi bilo treba izdati mesečno pol milijarde dinarjev in vojna bi kmalu sama od sebe prenehala. Tak načrt je namreč predložil ameriški finančni minister Morgenthau. Toda, ali bi se sploh našli ljudje, ki bi hoteli žrtvovati to vsoto, ter države, ki bi odstopile svoje zaloge, potrebne za oborožitev.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

64

»Peklenska naprava!« je vzkliknil Takur Indor.

»Ali sta vedela, kaj nam grozi?« je vprašal Rayani.

»Stopimo dalje, vse vam pojasnim!« je odgovoril namesto Mahabali Ramas.

Mahabali je odvedel rešence in Ramasa po dolgem hodniku v elegantno opremljeno podzemeljsko sobo, ki jo je bil dal zgraditi že Mirza Seoni v svoje posebne namene. Ko so tam posedli, je Ramas dejal:

»Po vašem odhodu sem odhitel k Mahabali Patni, ki stoji tu pred vami. V razgovoru mi je odkril stvari, ki vas bodo presenetile bolj kakor vse, kar ste kdaj slišali. Tudi on je nazadnje podvomil v Yagirijevo odkritosrčno spremembo, zato sva sklenila politeti za vami. Ko sva pa prispela do dvigala, ki se navadno uporablja za vhod in izhod delavnic vsemirskega letala, so bila vrata zaprta. Spoznala sva takoj, da je to storil Yagiri Seoni, da bi mi preprečil pot iz podzemlja. Tedaj mi je Mahabali izdal, da pozna še neki drug izhod, ki vodi naravnost v predsedstveno palačo. Kreni, da sva v to smer in pot je bila res pro-

sta. S tem, da bi odkril to rešitev v svobodo, Yagiri vsekakor ni računal. Ko sva prispela do konca hodnika, sva na največje začudenje opazila, da je predsedstvena pisarna pogreznjena. Mahabali, ki dobro pozna mehanizem, je z lahkoto odprl vrata — in v sobi smo našli vas.«

»To je skoraj čudež!« je vzkliknil Takur Indor.

»Previdnost usode je, ki ne dovoli zločincu, da bi njegov zločin uspel,« je dejal Hampur Kamthi.

»Dejal si, da si izvedel od Mahabali neka, kar nas bo začudilo,« se je vmešal Takur Indor. »Ali nam ne bi povedal, kakšno je to razkritje?«

»Zgodba je dolga,« je odgovoril Ramas, »vsebinska pa kratka: Ti in jaz nisva Indorja, ampak Rayanija...«

»Rayanija?« so se začudili hkratu vsi in se spogledali.

»Da,« je potrdil Mahabali Patna, Ramas je pa nadaljeval:

»Seoniji so umorili mojega deda, tvojega očeta, tebe pa zamešali in pod imenom Takurja Indorja vzredili v skupni vzgojevalnici. To so storili zato, da bi po izumrtju rodovine Rayanijev

nitvi v življenje.«

»Oče, praoče!« sta vzkliknila Takur in Ramas.

»In moja hči je bila mati zadnjega potomca velikega...« je tiho mrmral sam zase Hampur Kamthi.

»Praoče in oče!« je dejal Ramas po trenutku globoke ginjenosti. »Vsega tega ne bi bili nikoli izvedeli, ako ne bi bilo Mahabali Patne. Med njegovim očetom, oče, in med teboj, je divjalo prav tako sovraštvo, kakor med menoj in med njim. «Pokazal je na Mahabali. »Toda čudo usode, ki se je igrala z nami vsemi, je storilo, da sva prav pred nekaj minutami pozabila na stare razdore in si postala prijatelja, da, še več, brata. Ali ne, Mahabali?«

»Da,« je pritrdil inženir.

»Nihče, razen njega in Yagirija Seonija,« je nadaljeval Ramas, »ni doslej vedel, kako je končal svoje življenje Dranath Rayani, kako je postal njegov sin, Takur iz Rayanija Indor in da sem jaz zadnji potomec velikega. Mahabali tega ni izdal nikomur, ker se je bal Seonijev, katerih orodje je bil Jaz sem mu pa v imenu vaše rodovine obljubil, da bomo pozabili na vso preteklost in sklenili prijateljstvo. Morda sem si prisvojil preveč oblasti, vendar mislim, da moja njemu dana obljuba zaradi tega ne bo ničesar izgubila na veljavnosti.«

(Dalje.)

Sport

Drž. prvenstvo v klasični kombinaciji

DRŽAVNI PRVAK V TEKU JE POSTAL FRANC SMOLEJ, V KLASIČNI KOMBINACIJI PA JOŽE KNIFIC — NEMEC GREGOR HÖLL MEDNARODNI PRVAK V SKOKIH

V soboto in nedeljo je bilo v Bohinju tekmovalje za državno prvenstvo v klasični kombinaciji, ki se je odigralo pri jako ugodnih snežnih prilikah. Startalo je oba dni po 55 tekmovalcev, najmočnejše zastopani je bil SK Bohinj. Od inozemcev sta nastopila za tek samo 2 Nemca, Gregor Höll in Gustav Meier, do čim je tretji, Doujak Hans, startal samo v solo skokih.

SMOLEJ ZMAGOVALEC NA 18 KM

Proga za tek je merila 18 km ter je imela višinsko razliko 250 m. Bila je odlično trasirana ter so se vsi prizadeli jako pohvalno izrazili o njej. V teku je zmagal naš olimpijonec Franc Smolej z velikim naskokom ter s tem ponovno dokazal, da za enkrat še nima konkurence med našimi tekači, ki bi mu osporavala naslov državnega prvaka. Tekmovalci so porabili za progo sledeče čase:

1. Smolej Franc (Bratstvo) 1:34.41, 2. Knific Jože (Bratstvo) 1:37.19, 3. Starman Lado (Ljubljana) 1:38.21, 4. Petrič Anton (Ilirija) 1:40.01, 5. Knap Leo (Sarajevo) 1:40.24, 6. Zemva Lovro (Bratstvo) 1:40.29, 7. Razinger Tone (Bratstvo) 1:41, 8. Klančnik Lojze (Dovje-M.) 1:42.05, 9. Rožič Andrej (Ilirija) 1:42.22, 10. Pogačnik Anton (Bratstvo) 1:43.33, 11. Jakopič Avgust (Ljublj.) 12. Kopavnik Lojze (Ilirija), 13. Meier Gustav (DSV) itd., Pribošek je šele 17.

V oceni za kombinacijo so odpadli oni tekmovalci, ki so nastopili le v teku, ter je bil tako dosežen sledeči vrstni red: 1. Knific Jože, 2. Petrič Anton, 3. Zemva Lovro, 4. Razinger Tone, 5. Pogačnik Anton, 6. Meier Gustav itd.

SKOKI ZA KOMBINACIJO

Spored tekmovalja se je drugi dan nadaljeval najprej s skoki za kombinacijo. Startalo je 16 tekmovalcev prvega dne, vrstni red, ki je bil dosežen v teku se skoroda ni izpremenil. Med posameznimi tekmovalci je dosegel Pribošek daljavo 36 in 39 m, Nemeč Höll 38 in 38.5 m, Bevc dvakrat 36 m, Nemeč Meier dvakrat 35.5 m itd.

OCENA ZA KLASIČNO KOMBINACIJO

I. razred: 1. Knific Jože (Bratstvo) 270.9 točke, 2. Razinger Tone (Bratstvo) 269.2, 3. Zemva Lovro (Bratstvo) 258.5, 4. Bevc Edo (Ljubljana) 257.8, 5. Pogačnik Tone (Bratstvo) 245.1, 6. Klančnik Gregor

(Dovje-M.) 232.7, 7. Pribošek Franc (Ilirija) 219.2 točke.

II. razred: 1. Petrič Anton (Ilirija) 248 točk.

III. razred: 1. Rus Janko (Ljubljana) 231.1, 2. Fancdl Karel (ISSK Maribor) 223.2, 3. Vidic Andrej (Ljubljana) 209.2, 4. Zalogar Jože (Ilirija) 198.2, 5. Kranjčič Leopold (SK Železničar) 184.6.

Mednarodni razred: Posebna ocena z ozirom na sodelovanje nemških tekmovalcev daje sledeči vrstni red: 1. Knific Jože 270.9, 2. Meier Gustl (DSV) 270.2, 3. Razinger Tone 269.2, 4. Höll Gregor (DSV) 263, 5. Zemva Lovro 258.5, 6. Bevc Edo 257.3, 7. Petrič Anton 248 točk.

SAMOSTOJNI SKOKI

Spored konkurence je zaključilo tekmovalje v samostojnih skokih, ki je pokazalo, da dobivamo tudi v tej disciplini čimdalje več naraščaja. Vsi skakači so pokazali lep napredek, zlasti je ugajal Klančnik Karel (Smk Ljubljana), ki je zaslužen zasedel prvo mesto med domačimi tekmovalci. Dosežene so bile sledeče daljave: Novšak 43.5 in 43 m, Doujak (DSV) 39 in 42 m, Höll (DSV) 42 in 44 m, Jakopič Albin 40.5 in 41.5, Klančnik Karel 42 in 42 m, Meier (DSV) 40 in 40.5 m itd. Med juniorji je izvedel najdaljši skok Mojstrinčan Poldi s 36 m. Rezultati:

Seniorji: 1. Höll Gregor (DSV) 148.4, 2. Klančnik Karel (SmKL) 147.7, 3. Novšak Albin (SmK Bohinj) 145.3, 4. Bevc Edo (SmKL) 143, 5. Jakopič Albin (Dovje-M.) 142.3, 6. Pribošek Franc (I) 138.6, 7. Doujak Hans (DSV) 135.2 itd.

Juniorji: 1. Poldi (Dovje-M.) 140.30, 2. Bukovnik Leon (Bratstvo) 135.7, 3. Brun Bertl (Bratstvo) 132.1, 4. Grigorij (I) 128.2, 5. Kordeš (Bratstvo) 127.9, 6. Mežik Fr. (I) 127.1.

V dvorani občinskega doma je bila ob 17. razglasitev rezultatov in razdelitev daril, obdarovana je bila prva trojica v vsaki disciplini. Prisostvovali so predstavniki raznih sportnih organizacij, zastopniki in očiščeni gosti. Naš olimpijec Smolej je prejel specialne smuče za tek, darilo komandanta dravske divizije gen. Stefanoviča.

Tekmovalje je vodil tehnični odsek JZSZ z načelnikom Predaličem na čelu, dočim je za organizacijsko stran in priprave oskrbel SK Bohinj. Tekmovalje je poteklo v splošnem zadovoljstvu, ni pa vzbudila med občinstvom tistega odziva, kakor se je pričakovalo.

Smuški tek SSK Maratona

SSK Maraton je izkoristil na novo zapadli sneg za smuško tekmovalje v teku za seniorje in juniorje. Tekmovalje se je tokrat vršilo tako rekoč sredi Maribora, saj je bil start pri Treh ribnikih, cilj pa v mestnem parku. Seniorji so tekli 10, juniorji pa 5 km, prvih se je prijavilo 17, drugih pa 21. Razen enega tekmovalca so vsi dospeli na cilj. Odlično trasirana proga je potekala od drugega ribnika skozi Grajski log na cesto, ki vodi od Piramide proti Wolfcetu. Od tod preko grebena nad Rošpohom, nato v Vinski dol, od tod navkreber do kapelice pri pos. Kolaricu, nato pa skozi vinograd in sadovnjak pod Kalvarijo, kjer se je končala v mestnem parku pri spomeniku osvobojenja. Juniorska proga je bila krajša, imela pa je v glavnem isti potek. Tehnični rezultati:

Seniorji: 1. Šubic Janko (ISSKM) 40.34, 2. Grmovšek Štefan (Mar.) 40.44, 3. Stante jo-

ža (ISSKM) 40.51, 4. Kuhar (Železničar) 42.38, 5. Kralj Lojze (Mar.) 43.01, 6. Sodec Karel (Mar.) 43.37.03, 7. Škerget Adol (ISSKM) 43.46, 8. Šiker Anton (Maraton) 43.49.03, 9. Simčič Albin (ISSKM) 44.28.03, 10. Hren Stanko (ISSKM) 44.47.

Juniorji: 1. Muhič Edo 22.20, 2. Gril Silvester 22.30, 3. Plevnik Milan 23.24, 4. Sašek Emil 23.32, 5. Šiker Štefan 23.38, 6. Rojko Jože 24.23, 7. Gašperšič Zorko 24.53, 8. Tašler Mirko 25.00, 9. Serp Jože 25.03, 10. Uebels Jože 25.30, vsi člani SSK Maratona.

Tekmovalje je poteklo v najlepšem redu, pot tehn. vodstvom Matele, Šapca in Kebrica, predsedstvo tekmovalja je bilo v rokah naš. Laha, kot sodnika sta fungirala Lambert Aljančič in dr. F. Zebot, podzvezo pa je zastopal Purkelc Viktor. Po tekmovalju je bilo razglasitev rezultatov v gostilni Kliček pri Treh ribnikih.

s Zmaga norveških drsalecev. V mednarodnem tekmovalju v hitrostnem drsanju na ledu med Norveško in drsaleci iz tujine so Norvežani nepričakovano, a sigurno zmagali z 274:177 točkam. Najboljši je bil Norvežan S. Matisen, ki je rabil za 10.000 m čas 17:37.5, na 1500 m pa je zmagal v 2:20.7 pred Letoncem Berzinsom (2:20.8) ter Američanom Vallasom (2:21.3).

Smušarska poročila

(Putnik, Maribor 22. januarja)
Sv. Lovrene na Pohorju: —16 C, zelo oblačno, mirno, 17 cm pršiča na podlagi 20 cm.

Logarska dolina (Sestre Logar) —8 C, pooblačeno, vetrovno, 25 cm pršiča na podlagi 25 cm, snežne razmere na cesti zelo ugodne.

Sokolski dom — Ruška koča: —15 C, pooblačeno, mirno, 40 cm pršiča na podlagi 15 cm.

Kotlje—Rimski vrelci: —16 C, jasno, mirno, 26 cm pršiča na podlagi 10 cm, snežne razmere na cesti zelo ugodne.

Smuka povsod odlična!

PRLEŠKO GOSTUVAJE

V soboto so se v Studencih zbrali mariborski in okoliški prlekci na tradicionalnem in nadvse zanimivem gostuvalu. Prav te prireditve mnogo pripomorejo k ohranitvi narodnih prleških običajev. — Zna prleška veselost, šegavost in družabnost je vse udeležence kmalu spravila v najboljše razpoloženje, ki je pripelo do vrhunca, ko so se pričeli pravi obredi prleškega gostuvalja. Vsak udeleženec si je za 35 din lahko privoščil vsega, kar mu je pozelelo srce. Taka je pač navada pri prlekcih, ki so res gostoljubni.

o Roparski napad na Selah pri Slovenj-grahu. Pred dnevi sta stopila v stanovanju učiteljice Vrhjakove dva mlada moška. V stanovanju sta bili le služkinja in šivilja. Oborožena roparja sta pričela stikati po predalih. Ko sta videla, da gosta dobila zaželenega plena, sta z nožem prerezala pokrov pisalnega stroja. Škodo cenijo na 6000— din.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. enotmanjša pristojbina za te oglase je 10 par. Družbe preklic. dopisovanja in žentovanski oglasi 10 par. besedi. Naimanši znesek za te oglase je 10 par. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša 10 par. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma se vpolati v listu skupaj s naročilom ali pa na poštno položnico na čokolni račun št. 11.409. Za vse vnesene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 2 din.

Razno

GOSPODINJE!

Kimetski sadni kruh, pustne krofe, dr. Koflerjev zdravilni kruh proti črevesni lenivosti dobite stalno v pekarni Rakuš, Koroška c. 24. 13831-1

SVARILO!

Nisva plačnika za najino hčer Holih Frančiško. Holih Anton in Frančiška. Pobrežje 13834-1

Posesi

DVODRUŽINSKA HIŠA naproday, 4 minute od kolodvora Tezno. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13830-2

HIŠO

z gostilno ali trgovino z nekaj zemlje kupim v Dravski dolini. Eventualno tudi posetvo. Vrednost do 120.000 din. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Gotovina«. 13835-2

Prodaj

CENJ. STRANKE

ki so zadnjič zamudile nakup spalnice, obveščam, da imam 2 spalnice zopet v zalogi po 3600 din. Mizarstvo, Frankopanova 23. 13828-4

GOSTILNA

s posestvom, 17 orolov, pol-drugo uro od Maribora na križišču cest naproday. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13829-4

Stanovanje

STANOVANJE dvosobno, kopalnica, soba za služkinjo, balkon, vrt oddam 1. marca. Drogerija Kanc. 13833-5

Sobo odda

GARCONIERA obstoječa iz sobe, predsobe, kopalnice, centralna kurjava, takoj za oddati. Grajski trg 1. 13724-7

Službo dobi

VAJENCA pridnega, sposobnega, sprejem mizarstvo, Frankopanova ul. 23. 13827-9

Službo išče

ŠIVILJSKO IZUČENA iščem službo, enoletno prakso k boljši šivilji, želim vso oskrbo in rada pomagam pri gospodinjstvu. Nastop s februarjem. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13826-10

Kam. kje?

PREPRIČAJTE SE

da je dobra meščanska gostilna s prvovrstno ceneno kuhinjo in sortiranimi vini gostilna »Triglava«, Glavni trg, Ljusak. 13668-17

Aka

želite oglaševati, pokličite telefon:

25-67

Oglašujte!

Slovenski drsalci čvrsto v vodstvu

DAMSKI PVRAKINJI STA SILVA PALMETOVA IN VLASTA SERNČEVA. MOŠKA PA EMANUEL THU MA IN PRESINGER

Za letošnje državno prvenstvo v umetnem drsanju se je prijavilo 17 tekmovalcev, kakor še nikoli doslej. Tekmovali so v 4 skupinah: 2 seniorji, 3 seniorji ter po 6 juniorjev. Tekmovalje je bilo razdeljeno na obvezne like v soboto popoldne ter na prosto drsanje v nedeljo popoldne. Močno so bili zastopani letos tudi Zagrebčani v obeh juniorskih skupinah ter so pokazali lep napredek v obveznih likih, dočim v prostem drsanju še vedno jasno zaostajajo. V seniorskih tekmovaljih so nastopili le drsalke in drsalci SK Ilirije, našega najstarejšega kluba na tem polju. Tehnični rezultati so bili naslednji:

Juniorke: 1. Sernec Vlasta (Celje) 57.5 točke, 2. Bogataj Marica (Ilirija) 54.1, 3. Gomboš Klara (ZASK) 55.8, 4. Finc Draguša (Ilirija) 54.1, 5. Petaj Marica (ZASK) 53.4, 6. Žiberna Alenka 41.2 točke.

Pri obveznih likih je dosegla prvo mesto Gombačeva pred Serncevo in Petajevo.

Seniorke: 1. Palme Silva (Ilirija) 159.2, 2. Schell Dorica (Ilirija) 146.9.

Juniorji: 1. Presinger (Celje) 55.8, 2. Škrčić Anton (Hašk) 54.5, 3. Rozman Mirko (Ilirija) 51.3, 4. Gros Zlatko (Hašk) 51.9, 5. Perko Rudolf (Zašk) 49.9, 6. Herzog Ivan (Zašk) 48.9 točke. Tudi v tej konkurenci sta v obveznih likih odnesla prvi dve mesti Zagrebčana Škrčić in Gross.

Seniorji: 1. Thuma Emanuel 221.9, 2. Beteto Milan 203.5, 3. Biber Joško (vsi Ilirija) 202.8 točke.

Pri juniorkah in juniorjih je bilo dosegljivih 78 točk, za naslov prvaka jih je bilo treba doseči 60 odst., to je 46.7 točke, seniorji so imeli 258 dosegljivih točk, 60 odst. je znašalo 154.8, seniorke pa 180 dosegljivih točk, za naslov prvaka jih je treba zbrati 108.

Popoldne je bil v »Emoni« družabni sestanek, kjer so bili objavljeni rezultati ter razdeljena darila.

Alpska kombinacija SK Železničarja

SK Železničar je priredil včeraj na Pohorju uspelo tekmovalje v alpski kombinaciji. Proga za slalom je bila pri stari Glazuti v bližini Ruške koče, imela je višinsko razliko 50 metrov ter jo je bilo treba prevoziti dvakrat. Proga za smuk je vodila od Sv. Bolfenka po novi smuški poti, cilj je bil pri »Habakuku«. Merila je 4.5 km, višinska razlika je znašala 500 m. Za slalom se je prijavilo 19, za smuk pa 23 tekmovalcev. Pri smuku so 3 odstopili radi kvara na smučkah, sicer pa je tekmovalje poteklo brez vsake neizgode. Startali so po večini člani prireditelja.

Rezultati v slalomu

1. Erman (Maraton) 1.07 štiri petine, 2. Košir Jože 1.09 štiri petine, 3. Knific Joško 1.18 ena petina, 4. Stalekar Karel 1.20, 5. Gregorčič Danilo 1.20, 6. Deisinger Janez 1.21 ena petina, 7. Plešnik Ernest 1.26 dve petini itd.

Rezultati v smuku

1. Plešnik Ernest 11.39, 2. Knific Joško 12.05, 3. Košir Jože 12.07, 4. Urleb Bogomir 12.30, 5. Vranjek Ivan 12.38, 6. Stalekar Karl 13.17, 7. Mervič Anton 13.57, 8. Erman Franc (Maraton) 14.00 itd. — V smuku je nastopila tudi trojica tekmovalcev izven konkurence: Ivič Franc (Hašk) je dosegel čas 12.38, Ule Mirko (SPD Mežica) 12.57, Pšunder pa 14.31.

Ocena za alpsko kombinacijo

Na podlagi rezultatov v smuku in slalomu

so dobili posamezni tekmovalci v kombinaciji sledeče ocene:

1. Košir Jože 192.3, 2. Erman Franc (Maraton) 181.35, 3. Knific Joško 181.22, 4. Plešnik Ernest 178.44, 5. Stalekar Karel 171.23, 6. Gregorčič Danilo 165.64, 7. Vranjek Ivan 172.18, 8. Deisinger Janez 158.52 itd.

Vodja tekmovalja je bil Pirnat Ignacij, ki je s pomočjo več klubskih funkcionarjev poskrbel, da je tekmovalje poteklo v najlepšem redu in brez pritiskov.

s. Tečaj v alpski kombinaciji za dekleta bo od 4. do 24. febr. na Pokljuki, sprejetih bo 10 tečajnic. Prošnje za sprejem je treba, kolikove z 10 din, nasloviti na MFVN ter jih poslati najkasneje do 23. t. m. JZSZ.

s. Zagrebška Concordia je izgubila prijateljsko tekmo na Reki proti Fiumani z 1:2.

s. Rokoborska reprezentanca Trsta bo gostovala v Zagrebu v okviru medmestnega dvoboja 17. febr.

s. Prvenstvo Medvednice v smuku si je osvojil Zingerlin, član Maratona (Zagerb), v času 5.17. Tudi v konkurenci moštev je zasedel Maraton prvo mesto.

s. Prvak Nemčije v hitrostnem drsanju je postal na Dunaju Karl Wazulek.